

Joint Council for Qualifications

Canllaw i'r broses ystyriaeth arbennig

Cymwysterau Cyffredinol a Galwedigaethol

Yn weithredol o 1 Medi 2023

At sylw penaethiaid canolfannau, uwch arweinwyr mewn
ysgolion a cholegau a swyddogion arholiadau

Cynhyrchwyd ar ran:

Anogir canolfannau i gyrchu'r fersiwn rhyngweithiol o'r llyfryn hwn gan ddefnyddio'r Porth Gweinyddu Canolfannau (CAP). Mae'r CAP ar gael drwy unrhyw un o wefannau allrwyd diogel y cyrff dyfarnu.

Cynnwys

Manylion cyswllt	2
1 Beth yw ystyriaeth arbennig?	3
2 Pa ymgeiswyr fydd yn gymwys ar gyfer ystyriaeth arbennig?	4
3 Ymgeiswyr sy'n bresennol ar gyfer yr asesiad ond sydd dan anfantais	6
4 Ymgeiswyr sy'n absennol o gydran/uned ar yr amserlen am resymau derbyniol	8
5 Materion eraill	10
6 Prosesu ceisiadau am ystyriaeth arbennig (Cymwysterau TGAU a TAG)	12
7 Addasiadau ar ôl yr asesiad – ystyriaeth arbennig (Cymwysterau Galwedigaethol)	16

Manylion cyswilt

AQA

Ffôn: 0800 197 7162

Gwefan: www.aqa.org.uk

CCEA

Ffôn: 02890 261 200

Gwefan: www.ccea.org.uk

Pearson

Ffôn: 0344 463 2535

Gwefan:

<http://qualifications.pearson.com>

City & Guilds

Ffôn: 020 7294 2772

Gwefan: www.cityandguilds.com

OCR

Ffôn: 01223 553 998

Gwefan: www.ocr.org.uk

CBAC/WJEC

Ffôn: 02920 265 000

Gwefan: www.cbac.co.uk

Rhaid codi pob ymholiad ynghylch ystyriaeth arbennig gyda'r corff dyfarnu perthnasol, **nid** y Cyd-gyngor Cymwysterau (JCQ). Ni chaiff y Cyd-gyngor Cymwysterau ymdrin ag ymholiadau ynghylch ystyriaeth arbennig.

Mae unrhyw newidiadau a wnaed i gynnwys y ddogfen hon ers y fersiwn blaenorol (1 Medi 2022 hyd at 31 Awst 2023) wedi'u hamlygu mewn melyn fel eu bod yn hawdd eu gweld.

1 Beth yw ystyriaeth arbennig?

Rhoddir ystyriaeth arbennig i ymgeisydd sydd wedi profi afiechyd, anaf neu ddigwyddiad arall dros dro sydd y tu hwnt i'w reolaeth **ar adeg yr asesiad**. Fe'i cymhwysir pan fydd y mater neu'r digwyddiad wedi effeithio'n faterol, neu ei fod yn rhesymol debygol o fod wedi gwneud hynny, ar allu ymgeisydd i sefyll asesiad neu i ddangos ei lefel arferol o gyrhaeddiad mewn asesiad.

Dim ond rhywfaint o gymorth y gall ystyriaeth arbennig ei roi i ymgeisydd sydd wedi'i effeithio gan amrywiaeth eang o anawsterau posibl, rhai emosynol neu gorfforol, a allai ddylanwadu ar ei berfformiad yn ystod yr arholiadau Ni all gael gwared ar yr anhawster y mae'r ymgeisydd yn ei wynebu. Mae hyn yn golygu y bydd rhai sefyllfaoedd lle na ddylai ymgeiswyr gael eu cofrestru ar gyfer cymhwyster neu arholiad unedol. Mae hyn oherwydd mai dim ond addasiadau bach y gellir eu gwneud i'r marc a ddyfernir. Byddai gwneud addasiadau mwy yn peryglu safon y cymhwyster.

Mae gofynion sylfaenol ar gyfer graddio uwch mewn achosion o absenoldeb derbyniol (gweler Pennod 4, adran 4.3).

Mae pob asesiad yn mesur yr hyn y mae'r ymgeisydd yn ei wybod ac yn gallu ei wneud. **Rhaid** i'r gradd(au) cyffredinol a ddyfernir adlewyrchu'r lefel cyrhaeddiad a ddangoswyd yn ystod yr asesiad(au). Nid yw'r graddau a ddyfernir o reidrwydd yn adlewyrchu gwir lefel yr ymgeisydd o ran gallu os effeithiwyd ar y lefel cyrhaeddiad yn sylweddol dros gyfnod hir.

Pan fo amgylchiadau tymor hir wedi atal yr ymgeisydd rhag cyrraedd y safonau cymhwysedd, efallai na fydd gwneud addasiad yn bosibl.

2 Pa ymgeiswyr fydd yn gymwys ar gyfer ystyriaeth arbennig?

Rhaid gwneud cais am ystyriaeth arbennig **ar adeg yr asesiad**.

2.1 Bydd ymgeiswyr yn gymwys ar gyfer ystyriaeth arbennig os ydynt wedi cael eu paratoi'n llawn ac wedi astudio'r cwrs cyfan, ond bod eu perfformiad yn ystod yr arholiad, neu wrth lunio gwaith cwrs neu asesiad di-arholiad wedi cael ei effeithio'n sylweddol gan amgylchiadau andwyol y tu hwnt i'w rheolaeth. Mae'r rhain yn cynnwys:

2.1.1 afiechyd dros dro neu ddamwain/anaf **ar adeg yr asesiad**;

2.1.2 profedigaeth **ar adeg yr asesiad** (pan fo grwpiau cyfan wedi cael eu heffeithio, dim ond y rhai sydd agosaf fydd yn gymwys fel arfer);

2.1.3 argyfwng domestig yn digwydd **ar adeg yr asesiad**;

2.1.4 aflonyddwch difrifol **yn ystod yr arholiad**;

2.1.5 digwyddiadau damweiniol **ar adeg yr asesiad**, megis derbyn y papur arholiad anghywir, derbyn papur arholiad neu CD diffygiol, offer ymarferol yn methu, deunyddiau'n methu â chyrraedd ar amser;

2.1.6 cymryd rhan mewn digwyddiadau chwaraeon, gwerysilloedd hyfforddi neu ddigwyddiadau eraill ar lefel ryngwladol ar adeg yr asesiad, e.e. cynrychioli eu clwb neu wlad ar lefel ryngwladol mewn gemau gwyddbwyll neu bêl-droed;

2.1.7 y ganolfan yn methu â gweithredu trefniadau mynediad **a gymeradwywyd yn flaenorol ar gyfer y gyfres arholiadau benodol honno**.

2.2 Pan fo ymgeiswyr wedi'u paratoi'n llawn ar gyfer y fanyleb, ond dewiswyd y testunau anghywir, gellir rhoi ystyriaeth arbennig yn ôl disgrisiwn y corff dyfarnu.

Cyfrifoldeb y ganolfan yw sicrhau bod y testunau cywir yn cael eu haddysgu. Lle nad yw hyn wedi digwydd, ni ellir rhoi unrhyw sicrwydd y bydd ymgeisydd yn cael ystyriaeth arbennig. Bydd y corff dyfarnu'n ymchwilio i achosion o'r fath ar sail achosion unigol.

Pan fo'r testunau anghywir wedi cael eu haddysgu, **rhaid** i'r testunau a astudiwyd fod wedi cael eu harholi yn y **fanyleb gyfredol** yn ystod cyfres arholiadau flaenorol.

- 2.3 **Ni** fydd ymgeiswyr yn gymwys ar gyfer ystyriaeth arbennig os bydd y gwaith paratoi ar gyfer yr arholiad, neu'r perfformiad yn ystod yr arholiad wedi ei effeithio gan:
- 2.3.1 afiechyd tymor hir neu anawsterau eraill yn ystod y cwrs sy'n effeithio ar amser adolygu, oni bai bod yr afiechyd neu'r amgylchiadau'n gwaethygu'r hyn a fyddai'n fater bach fel arall **ar adeg yr asesiad** (h.y. anawsterau sy'n llawer gwaeth na'r rhai y byddai trefniadau mynediad a gymeradwywyd yn flaenorol wedi'u lleddfu);
  - 2.3.2 profedigaeth yn digwydd dros chwe mis cyn yr asesiad, oni bai bod yr asesiad yn cael ei gynnal ar yr union ddyddiad, **00103}, neu os oes goblygiadau parhaus, megis cwest neu achos llys;**
  - 2.3.3 anghyfleustra domestig, megis symud tŷ, diffyg cyfleusterau, cymryd gwyliau (gan gynnwys ymweliadau ysgol/cyfnewid a theithiau maes) ar adeg yr asesiad;
  - 2.3.4 mân aflonyddwch yn yr ystafell arholi a achoswyd gan ymgeisydd arall, megis ymddygiad gwael am ennyd neu ffôn symudol yn canu;
  - 2.3.5 canlyniadau cyflawni trosedd, pan fo wedi'i gyhuddo'n ffurfiol neu wedi'i ganfod yn euog; (Fodd bynnag, gellid ystyried cais ôl-weithredol ar gyfer ystyriaeth arbennig os gollyngir y cyhuddiad yn ddiweddarach neu os bydd yr ymgeisydd yn cael ei ddyfarnu'n ddiueog.)
  - 2.3.6 canlyniadau cymryd alcohol neu gyffuriau adloniant;
  - 2.3.7 canlyniadau torri rheoliadau mewnol y ganolfan;
  - 2.3.8 methiant y ganolfan i baratoi ymgeiswyr yn briodol ar gyfer yr arholiad am ba bynnag reswm;
  - 2.3.9 ansawdd addysgu, prinder staff, gwaith adeiladu neu ddiffyg cyfleusterau;
  - 2.3.10 camddarlenn yr amserlen a/neu fethu â mynychu'r lle cywir ac ar yr amser cywir;
  - 2.3.11 camddarlenn cyfarwyddiadau'r papur cwestiynau ac ateb y cwestiynau anghywir;
  - 2.3.12 gwneud trefniadau personol, megis priodas neu drefniadau gwyliau sy'n gwrthdaro ag amserlen yr arholiadau;
  - 2.3.13 peidio â chyflwyno unrhyw waith cwrs neu asesiad di-arholiad o gwbl, oni bai bod gwaith cwrs neu asesiad di-arholiad wedi'i amserlennu ar gyfer cyfnod cyfyngedig o amser, yn hytrach nag yn ystod y cwrs;
  - 2.3.14 methu pob arholiad a chydannau/unedau a asesir yn fewnol;
  - 2.3.15 methu dilyn y cwrs yn llawn o ganlyniad i ymuno â'r dosbarth ran o'r ffordd drwyddo;
  - 2.3.16 anabledd neu anawsterau dysgu (wedi cael diagnosis neu beidio) oni bai bod yr anabledd neu'r anawsterau yn gwaethygu'r hyn a fyddai'n fater bach fel arall **ar adeg yr asesiad**, h.y. anawsterau sy'n waeth na'r rhai a fyddai trefniadau mynediad blaenorol wedi'u lleddfu;
  - 2.3.17 methiant y ganolfan i brosesu trefniadau mynediad erbyn y dyddiad cau swyddogol.

3 Ymgeiswyr sy'n bresennol ar gyfer yr asesiad ond sydd dan anfantais

3.1 Rhoddir ystyriaeth arbennig fel arfer trwy osod lwfans marciau ychwanegol i bob cydran/uned a effeithiwyd mewn manyleb. Mae maint y lwfans yn dibynnu ar amser, natur, a hyd a lled yr afiechyd neu anffawd. Bydd uchafswm y lwfans a roddir yn 5% o gyfanswm y marciau crai sydd ar gael yn y gydran dan sylw, gan gynnwys gwaith cwrs/asesiad di-arholiad.
Rhaid i'r ganolfan fod yn fodlon bod effaith andwyol sylweddol wedi bod ar berfformiad arholiad ymgeisydd neu ei waith o gynhyrchu gwaith cwrs neu asesiad di-arholiad.

3.2 Bydd y penderfyniad y mae'r corff dyfarnu'n ei wneud yn seiliedig ar ffactorau amrywiol sy'n gallu arwyo o'r naill bwnc i'r llall. Gall y rhain gynnwys:

- difrifoldeb yr amgylchiadau;
- dyddiad yr arholiad mewn perthynas â'r amgylchiadau; a
- natur yr asesiad, e.e. p'un a yw'n effeithio ar bapurau ysgrifenedig yn hytrach na gwaith cwrs/asesiad di-arholiad, neu p'un a yw'n ymwneud â Phrawf Ymarferol neu Brawf Siarad.

3.3 **Ni ellir cymhwyso ystyriaeth arbennig mewn modd cronus.** Er enghraifft, oherwydd trawma diweddar ar adeg yr arholiad **a'r** ymgeisydd yn dioddef o afiechyd firol. Dim ond mewn achosion o'r anhwylderau mwyaf difrifol y dylid gwneud cais am ystyriaeth arbennig.

Dylai ymgeiswyr neu eu rhieni/gofalwyr, yn y lle cyntaf, drafod cais ystyriaeth arbennig gyda'r ysgol neu'r coleg dan sylw.

Rhaid i ymgeiswyr preifat gysylltu â'r ysgol neu'r coleg a gyflwynodd gofrestrïadau ar eu rhan i wneud cais am ystyriaeth arbennig.

Rhaid i'r enghreifftiau o amgylchiadau canlynol fod yn berthnasol **ar adeg yr asesiad**.

5% Dyma uchafswm y lwfans, a bydd yn cael ei neilltuo ar gyfer yr achosion mwyaf eithriadol, megis:

- afiechyd marwol yr ymgeisydd;
- afiechyd marwol rhiant/gofalwr, brawd neu chwaer;
- marwolaeth aelod o'r teulu agos **o fewn tri mis i'r arholiad;**
- argyfwng/digwyddiad aflonyddgar a difrifol iawn **ar adeg yr arholiad neu'n agos at hynny.**

4% Problemau difrifol iawn, megis:

- ymgeisydd neu aelod o'r teulu agosaf ag afiechyd sy'n bygwth bywyd;
- llawdriniaeth fawr **ar adeg yr arholiad neu'n agos at hynny;**
- clefyd difrifol;
- marwolaeth ddiweddar iawn aelod o'r teulu estynedig;
- anaf corfforol difrifol neu barhaol yn digwydd **ar adeg yr arholiad;**
- argyfwng/digwyddiad difrifol **ar adeg yr arholiad.**

Noder, diffinnir 'diweddar iawn' fel cyfnod o fewn un mis i'r arholiad(au). **Rhaid** i'r ganolfan fod yn fodlon bod effaith andwyol sylweddol wedi bod ar berfformiad arholiad ymgeisydd neu ei waith o gynhyrchu gwaith cwrs neu asesiad di-arholiad.

3% Categori mwy cyffredin, (bydd mwy o achosion yn perthyn i'r categori hwn) gan gynnwys:

- profiad trawmatig **diweddar** megis marwolaeth ffrind agos neu berthynas pell;
- afiechyd **diweddar** o natur fwy difrifol;
- cyflyrau cynhenid/meddygol difrifol neu gyflwr seicolegol yn gwaethygu;
- braich neu goes wedi torri;
- clefyd organau;
- trawma ymosodiad corfforol cyn arholiad;
- argyfwng/digwyddiad diweddar;
- bod yn dyst i ddigwyddiad sy'n peri gofid **ar ddiwrnod** yr arholiad.

Noder, diffinnir 'diweddar' fel cyfnod o bedwar mis cyn yr arholiad(au). **Rhaid** i'r ganolfan fod yn fodlon bod effaith andwyol sylweddol wedi bod ar berfformiad arholiad ymgeisydd neu ei waith o gynhyrchu gwaith cwrs neu asesiad di-arholiad.

2% Y categori mwyaf cyffredin o lwfans (bydd y rhan fwyaf o achosion yn perthyn i'r categori hwn), yn cynnwys:

- afiechyd **ar adeg yr arholiad**;
- braich neu goes wedi torri yn gwella;
- cyfergyd;
- effeithiau beichiogrwydd (**nid** beichiogrwydd fel y cyfryw);
- trallod mawr ar ddiwrnod arholiad (nid straen sy'n gysylltiedig ag arholiad yn unig);
- lwfans ar gyfer y papur diwethaf a wneir mewn diwrnod pan fo ymgeisydd wedi'i gofrestru ar gyfer tri arholiad neu fwy **wedi'u hamserlennu ar gyfer yr un diwrnod** a phan fo cyfanswm hyd y papurau hynny dros 5 awr 30 munud (arholiadau TGAU, Lefel 1 a Lefel 2) neu dros 6 awr (arholiadau TAG a Lefel 3).

(Pan fo amser ychwanegol wedi'i ddefnyddio yn dilyn cymeradwyaeth ffurfiol, dylid cynnwys hyn yn y cyfrifiad.)

(**Ni ddylid** cynnwys egwylliau gorffwys dan oruchwyliath yng nghyfanswm hyd y papurau wrth wneud cais am ystyriaeth arbennig.)

1% Wedi'i neilltuo ar gyfer problemau llai:

- sŵn parhaus yn ystod arholiad ~~am gyfnod hir~~;
- afiechyd ymgeisydd arall sy'n arwain at mân amhariad yn yr ystafell arholi;
- straen neu bryder y mae meddyginiaeth wedi'i rhagnodi ar ei gyfer;
- clefyd y gwair **ar ddiwrnod yr arholiad**;
- ychydig o anrhefn yn deillio o broblemau gweinyddol.

Pan fydd y cais am ystyriaeth arbennig yn methu â bodloni'r meini prawf, bydd yn cael ei wrthod.

4 Ymgeiswyr sy'n absennol o gydran/uned ar yr amserlen am resymau derbyniol

- 4.1 Pan fydd ymgeisydd wedi colli cydran/uned ar yr amserlen am resymau derbyniol, a'r ganolfan yn barod i gefnogi cais am ystyriaeth arbennig, gellir gwneud addasiad i'r radd. Ar gyfer cymwysterau TGAU, TAG, UG a Safon Uwch unedol, mae'n rhaid bod wedi colli'r uned yn y gyfres derfynol a rhaid bodloni gofynion sylfaenol adran 4.3.

Ni chaiff cyrff dyfarnu roi cyngor ynghylch a yw ymgeisydd yn addas i sefyll arholiad. **Rhaid** i staff y canolfannau ddilyn eu gweithdrefnau mewnol ar gyfer ymdrin ag ymgeiswyr sy'n teimlo'n sâl ar ddiwrnod yr arholiad.

- 4.2 Ar gyfer arholiadau unedol a wneir yn ystod cyfres arholiadau cyn ardystio, **rhaid** ail-gofrestru ymgeiswyr ar gyfer unrhyw unedau a gollwyd yn ystod y cyfle asesu nesaf. Oni bai bod anawsterau'n codi, e.e. perfformiadau grŵp na ellir eu hailadrodd, **ni** roddir ystyriaeth arbennig.

Mae'r egwyddor hon hefyd yn berthnasol pan fo carfanau cyfan yn colli unedau oherwydd tywydd garw neu am unrhyw reswm arall, neu pan fo ymgeiswyr unigol yn colli unedau oherwydd i newid canolfan.

Gofynion sylfaenol ar gyfer graddio uwch mewn achosion o absenoldeb derbyniol

- 4.3 Nodir y gofynion sylfaenol ar gyfer graddio uwch mewn achosion o absenoldeb derbyniol isod. Ym mhob achos, **rhaid** i'r ymgeiswyr fod wedi'u paratoi'n llawn a bod wedi cwmpasu'r cwrs cyfan.

Cymwysterau TAG UG a Safon Uwch (Manylebau AQA, OCR, Pearson a CBAC): mae'n **rhaid** bod un gydran gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad, wedi'i chwblhau.

Sylwer **nad** yw cwblhau unedau UG neu U2 yn rhannol yn dderbyniol.

- Manylebau Llinol UG: mae'n **rhaid** bod un gydran/uned gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad, fod wedi'i chwblhau.
- Manylebau unedol UG: mae'n **rhaid** bod un gydran/uned gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad, fod wedi'i chwblhau.
- Bydd ychwanegiadau a roddir ar lefel UG (manylebau unedol) yn cael eu trosglwyddo i Safon Uwch.
- Manylebau llinol Safon Uwch: mae'n **rhaid** bod un gydran/uned gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad, fod wedi'i chwblhau.
- Dyfarniad chwe uned Safon Uwch (manylebau unedol): mae'n **rhaid** bod un gydran/uned gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad fod wedi'i chwblhau gydag **o leiaf** un uned U2 wedi'i chwblhau.
- Dyfarniad pedair uned Safon Uwch (manylebau unedol): mae'n **rhaid** bod un gydran/uned gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad fod wedi'i chwblhau gydag **o leiaf un** uned U2 wedi'i chwblhau.
- **Ni roddir** dyfarniad Safon Uwch (manylebau unedol) ar sail unedau UG yn unig.

TGAU (Manylebau AQA, OCR, Pearson a CBAC): mae'n rhaid bod un gydran/uned gyfan, sy'n isafswm o 15% o gyfanswm yr asesiad, fod wedi'i chwblhau.

Ar gyfer cymwysterau CCEA TAG UG a Safon Uwch, a chymwysterau TGAU, rhaid bod wedi cwblhau 25% o'r asesiad cyfan.

Mae manylion y gofynion sylfaenol ar gyfer cyfres arholiadau Tachwedd 2023, Mawrth 2024 a Mehefin 2024 i'w gweld isod.

- Ar gyfer cymwysterau CCEA TAG UG, **rhaid** bod wedi cwblhau 25% o'r cymhwyster UG cyfan.
- Ar gyfer cymwysterau CCEA TAG Safon Uwch, **rhaid** bod wedi cwblhau 25% o'r cymhwyster Safon Uwch cyfan, gydag o leiaf un uned U2 wedi'i chwblhau.
- Ar gyfer cymwysterau CCEA TGAU, **rhaid** bod wedi cwblhau 25% o'r cymhwyster TGAU.

Mae'r trefniadau hyn ond yn berthnasol i ymgeiswyr sy'n ardystio yn y gyfres lle mae'r arholiad wedi'i gollu. **Rhaid** i'r ymgeiswyr hynny sydd ddim yn ardystio yn y gyfres lle mae'r arholiad wedi'i gollu sefyll yr arholiad yn y gyfres nesaf sydd ar gael.

Sylwer nad yw cwblhau unedau TGAU, TAG UG neu U2 yn rhannol yn dderbyniol.

Ni ellir gwneud ceisiadau ôl-weithredol ar gyfer ystyriaeth arbennig yn seiliedig ar y meini prawf hyn ar gyfer graddio uwch.

Projectau (yn cynnwys Project Estynedig): os nad yw project wedi'i gwblhau, **ni ellir** rhoi gradd.

Mewn **amgylchiadau prin ac eithriadol** lle na all y ganolfan nodi addasiadau rhesymol ychwanegol a fyddai'n caniatáu i ymgeisydd anabl sefyll ei arholiadau, **rhaid** cysylltu â'r corff/cyrff dyfarnu perthnasol. Bydd y corff dyfarnu'n penderfynu ar bob achos yn unigol, gan ddod i ddeall amgylchiadau unigol yr ymgeisydd a gwneud addasiadau priodol lle bynnag y bo'n bosibl er mwyn gallu sefyll arholiadau. Efallai y bydd corff dyfarnu yn gallu pennu graddau ar gyfer ymgeisydd anabl gan ddefnyddio tystiolaeth asesu amgen addas.

Dylai canolfannau gyfeirio at dudalen 14 o gyhoeddiad y CGC *Trefniadau Mynediad ac Addasiadau Rhesymol* i gael gwybodaeth fanwl.

5 Materion eraill

Ardystiad arall

- 5.1 Lle mae ymgeisydd wedi'i baratoi'n llawn a'i gofrestru ar gyfer cymhwyster ond mae wedi dod ar draws amgylchiadau lliniarol eithriadol sydd y tu hwnt i'w reolaeth ac nid yw'n gallu sefyll unrhyw arholiadau/asesiadau a osodir gan unrhyw gorff dyfarnu, dylai'r ganolfan gysylltu â'r corff dyfarnu perthnasol. Bydd y corff dyfarnu'n cynghori'r ganolfan ynglŷn â'r broses a'r wybodaeth sy'n ofynnol. Gall corff dyfarnu ddarparu datganiad o gydnabyddiaeth.

Mae datganiad o gydnabyddiaeth yn cofnodi y graddau y byddai'r ymgeisydd yn debygol o fod wedi'u cael am gymwysterau, yn ôl y ganolfan, pe bai arholiadau/asesiadau a osodir gan y corff dyfarnu wedi'u cwblhau. Bwriad y datganiad o gydnabyddiaeth yw cefnogi dilyniant yr ymgeisydd i'r cam nesaf o ran addysg, hyfforddiant, neu gyflogaeth. Gellir ei ddefnyddio fel cefndir i unrhyw drafodaethau â sefydliadau Addysg Bellach/Addysg Uwch, darparwyr addysg eraill, a chyflogwyr, er mwyn hwyluso dilyniant. Mae'r datganiad o gydnabyddiaeth hwn yn cael ei ddarparu gan y corff dyfarnu yn seiliedig ar y wybodaeth a ddarparodd y ganolfan. Nid yw'n dystysgrif cymhwyster.

Pan fo ymgeisydd wedi marw neu'n angheuol wael, dylai'r ganolfan gysylltu â'r corff dyfarnu perthnasol a allai gyhoeddi tystysgrif anrhydeddus neu ddyfarniad ar ôl marwolaeth.

Estyniadau i waith cwrs/asesiad di-arholiad

- 5.2 Pan fo ymgeisydd yn bodloni'r meini prawf cyhoeddedig ar gyfer ystyriaeth arbennig, h.y. afiechyd dros dro, anaf dros dro neu anhwylder arall **cyn** cyflwyno ei waith, efallai y bydd yn bosibl caniatáu estyniad byr i'r dyddiad cau.

Byddai estyniad o ddim mwy na deg diwrnod fel arfer i'r dyddiad cau ar gyfer cyflwyno gwaith o bosibl yn galluogi'r ymgeisydd i gwblhau ei waith. **Rhaid** i'r ganolfan gysylltu â'r corff dyfarnu perthnasol i ofyn am y trefniant hwn.

Diffyg mewn gwaith (gwaith cwrs/asesiad di-arholiad)

- 5.3 Os yw ymgeisydd wedi dioddef afiechyd sydyn neu ryw anffawd arall yn ystod cyfnod cynhyrchu'r gwaith, gall fod yn bosibl derbyn llai o waith heb gosb mewn rhai pynciau. Fodd bynnag, **rhaid bod wedi ymdrin â'r holl amcanion asesu o leiaf unwaith**. Ni fydd yn bosibl gwneud hyn os mai dim ond un darn mae'r fanyleb yn gofyn amdano.

Pan fo angen sawl darn o waith, dim ond os yw'r darnau hynny'n profi'r un meini prawf y bydd y gostyngiad yn cael ei dderbyn. Ni fydd modd ystyried hyn ym mhob achos. Er enghraifft, os na chyflwynwyd gwaith, os nad yw'r amcanion asesu wedi'u bodloni, neu os ymunodd yr ymgeisydd â'r cwrs yn hwyr.

Ni ddylai'r ganolfan wneud unrhyw newid i'r marciau. Dylid cyflwyno Ffurflen 10 – JCQ/SC† i'r corff dyfarnu ynghlwm wrth grynodedb o'r marciau ar draws yr amcanion asesu.

Rhaid i'r ymgeiswyr fod wedi'u paratoi'n llawn am y cwrs ond nad oeddent wedi gallu gorffen y gwaith. Ni fydd cyrff dyfarnu fel arfer yn cytuno o flaen llaw i lai o waith cwrs gael ei gyflwyno.

† **Ni ddylai** canolfannau AQA, CCEA nac OCR gyflwyno Ffurflen 10 – JCQ/CB. **Rhaid** cyflwyno ceisiadau ar-lein gan ddefnyddio AQA Centre Services, CCEA SpC Online neu OCR Interchange fel y bo'n briodol.

Gwaith sy'n cael ei golli neu ei ddifrodi (cydrannau/unedau asesu di-arholiad)

- 5.4 Cyfeiriwch at gyhoeddiad y CGC *Cyfarwyddiadau ar gynnal asesiadau di-arholiad*:
<https://www.jcq.org.uk/exams-office/non-examination-assessments>

Problemau eraill

- 5.5 Mae yna amgylchiadau sy'n codi trwy ddamwain, a gall fod angen cyngor gan arbenigwr. Er enghraifft, pe rhoddir papur cwestiynau anghywir i'r ymgeisydd neu os yw papur cwestiynau'n ddiffygiol mewn rhyw ffordd, megis tudalen wedi'i hargraffu'n anghywir.

Rhoddir ystyriaeth arbennig i'r achosion hyn trwy ddulliau gwahanol i'r rhai a nodwyd hyd yma. Efallai y bydd angen eu cyfeirio at swyddog pwnc neu uwch arholwr ar gyfer gwneud penderfyniad ar bwnc penodol o ran sut y dylid dyfarnu ystyriaeth arbennig. Mae hyn yn golygu ei bod yn bosibl na fydd y canlyniadau'n dangos yr ychwanegiad ar unwaith. Efallai fod y marciau wedi'u haddasu i ystyried y broblem a gododd.

- 5.6 An application for special consideration should be submitted to the relevant awarding body when ~~the~~ a candidate has taken an incorrect paper, or the incorrect paper has been replaced by the correct paper or the candidate has completed both. There are circumstances where it is not possible for an awarding body to grant special consideration to candidates who have attempted an incorrect paper.
- 5.7 Pan fo ymgeiswyr wedi cymryd yr aseiniad gwaith cwrs neu asesiad di-arholiad anghywir, gall y ganolfan gyflwyno cais am ystyriaeth arbennig os nad oes modd cofrestru ymgeiswyr yn ystod y cyfle asesu nesaf. Mae yna amgylchiadau lle nad yw'n bosibl i gorff dyfarnu roi ystyriaeth arbennig i ymgeiswyr sydd wedi rhoi cynnig ar gydran/uned asesiad di-arholiad anghywir.

6 Prosesu ceisiadau am ystyriaeth arbennig (Cymwysterau TGAU a TAG)

Ceisiadau ar-lein am ystyriaeth arbennig

- **Rhaid** prosesu ceisiadau am ystyriaeth arbennig ar gyfer cymwysterau TGAU a TAG CBAC, AQA, CCEA, OCR, Pearson ar-lein. **Rhaid** i'r ganolfan roi gwybod i ymgeisydd pan mae cais am ystyriaeth arbennig yn cael ei gyflwyno i'r corff dyfarnu. **Rhaid** i'r ganolfan sicrhau ei bod yn cydymffurfio â GDPR y DU/Deddf Diogelu Data 2018.
- **Rhaid** gwneud ceisiadau ar-lein ar gyfer arholiadau ysgrifenedig wedi'u hamserlennu. **Ni chaiff** ffurflenni papur eu derbyn. **Ni ddylid** cyflwyno taenlenni i gyrff dyfarnu.
- Gwneir ceisiadau ar-lein am ystyriaeth arbennig trwy Wasanaethau Canolfan AQA, CCEA SpC online, Edexcel Online, OCR Interchange a Gwefan Ddiogel CBAC.
- Yn y rhan fwyaf o achosion bydd y system ar-lein yn rhoi penderfyniad ar unwaith.
- Ar gyfer AQA, CCEA ac OCR, **rhaid** i ganolfannau hefyd wneud ceisiadau ar-lein pan fo problemau gyda chydannau/unedau a asesir yn fewnol, megis gwaith cwrs ac asesiadau di-arholiad, ac mewn achosion sy'n cynnwys grwpiau o ymgeiswyr. **Ni chaiff** ffurflenni papur eu derbyn gan AQA, CCEA ac OCR.
- Pan fo ymgeisydd yn bresennol ond dan anfantais ar gyfer arholiad ysgrifenedig wedi'i amserlennu, gellir gwneud cais ar-lein ar gyfer yr holl gydrannau oedd wedi'u heffeithio unwaith y bydd yr arholiadau drosodd neu unwaith y bydd yr ymgeisydd wedi dod ato'i hun; pa un bynnag sy'n digwydd gyntaf. Nid oes angen gwneud ceisiadau ar wahân ar gyfer arholiadau unigol.
- **Rhaid** i bob cais gael ei gefnogi gan dystiolaeth briodol wedi'i llofnodi a lofnodwyd gan aelod o'r uwch dîm arwain. **Rhaid i'r ganolfan gadw'r dystiolaeth hon tan ar ôl cyhoeddi'r canlyniadau.** Pan fo ymgeisydd yn bresennol ond dan anfantais ar gyfer arholiad ysgrifenedig wedi'i amserlennu, bydd cyfran o achosion yn cael eu samplu gan gorff dyfarnu er mwyn sicrhau ansawdd. Efallai y bydd ganolfan yn gofyn i gorff dyfarnu ddarparu tystiolaeth wedi'i llofnodi.
- Pan fo ymgeisydd yn absennol o arholiad am reswm derbyniol, **rhaid** prosesu cais ar-lein ar wahân ar gyfer pob arholiad a gollwyd.
- **Rhaid** i bob cais gael ei gefnogi gan dystiolaeth briodol wedi'i llofnodi a lofnodwyd gan aelod o'r uwch dîm arwain. **Rhaid i'r ganolfan gadw'r dystiolaeth hon tan ar ôl cyhoeddi'r canlyniadau.** Pan fo ymgeisydd yn absennol o arholiad am reswm derbyniol, bydd cyfran o achosion yn cael eu samplu gan gorff dyfarnu er mwyn sicrhau ansawdd. Efallai y bydd ganolfan yn gofyn i gorff dyfarnu ddarparu tystiolaeth wedi'i llofnodi.

Mae cyrff dyfarnu yn cadw'r hawl i alw i mewn tystiolaeth.

Ceisiadau ar bapur

- 6.1 **Rhaid** cyflwyno Ffurflen 10 – JCQ/SC pan fo corff dyfarnu'n nodi'n benodol bod angen cyflwyno cais ar bapur. **Rhaid** i bennaeth y ganolfan/swyddog arholiadau gyflwyno un ffurflen fesul ymgeisydd a fesul pwnc. **Rhaid** i dystiolaeth briodol a chyfredol gefnogi'r cais am ystyriaeth arbennig. **Rhaid** llofnodi Ffurflen 10 – JCQ/SC; mae llofnod electronig yn dderbyniol. **Ni fydd** ceisiadau'n cael eu derbyn os cânt eu cyflwyno'n uniongyrchol gan rieni neu ymgeiswyr.

Rhaid i'r ganolfan roi gwybod i ymgeisydd pan mae cais am ystyriaeth arbennig yn cael ei gyflwyno i'r corff dyfarnu. **Rhaid** i'r ganolfan sicrhau ei bod yn cydymffurfio â GDPR y DU/Deddf Diogelu Data 2018.

Rhaid i ymgeiswyr preifat gysylltu â'r ysgol neu'r coleg a gyflwynodd gofrestrïadau ar eu rhan i wneud cais am ystyriaeth arbennig.

- 6.2 **Ar ôl cyhoeddi'r canlyniadau, dim ond dan yr amgylchiadau mwyaf eithriadol y bydd ceisiadau hwyr yn cael eu derbyn a rhaid eu cyflwyno cyn y dyddiad cau ar gyfer adolygiadau o ganlyniadau'r gyfres arholiadau briodol.**

Mae'n **rhaid** i aelod o'r uwch dîm arwain gynhyrchu tystiolaeth rymus i gefnogi cais hwyr.

Rhaid cyflwyno cais am ystyriaeth arbennig cyn mynd ati i adolygu'r canlyniadau.

- 6.3 Gall aelod o'r uwch dîm arwain atodi llythyr o eglurhad i'r ffurflen pan fo'r amgylchiadau'n anarferol, neu pan fo'r ffurflen yn annigonol ar gyfer y sefyllfa benodol sydd wedi codi. Mewn rhai achosion, mae cyflwyno un ffurflen gyda llythyr eglurhaol yn briodol, ac atodi rhestr o ymgeiswyr sydd wedi cael eu heffeithio.

- 6.4 Nid yw'n bosibl i bob llythyr dderbyn ateb unigol. Mae'n bwysicach prosesu'r ceisiadau cyn cyhoeddi'r canlyniadau. Efallai na fydd cyrff dyfarnu'n gallu ymateb yn bersonol i bob cais unigol.

Rhaid i'r ganolfan ymdrin â phob achos.

Mae gan gyrff dyfarnu proses apelio gyhoeddedig ar gyfer penderfyniadau ynghylch ystyriaeth arbennig. Nodir y broses hon yng nghyhoeddiad CGC, *Canllaw i brosesau apelio'r cyrff dyfarnu*: <http://www.jcq.org.uk/exams-office/appeals>

Rhai enghreifftiau pan fo ystyriaeth arbennig yn briodol a phan nad yw'n briodol

Enghraifft 1

Mae ymgeisydd Blwyddyn 12 yn sefyll ei arholiadau TAG UG ym mis Mehefin 2024. Nid yw'r ymgeisydd yn gallu mynychu unrhyw un o'i arholiadau UG (Cemeg, Mathemateg a Ffiseg) oherwydd anaf dros dro. Bydd y ganolfan yn ei ail-gofrestru unwaith eto ar gyfer TAG UG Cemeg, Mathemateg a Ffiseg y cyfle asesu nesaf posibl – Mehefin 2025.

Enghraifft 2

Mae ymgeisydd yn methu dau bapur TGAU mewn un diwrnod, Ffrangeg yn y bore a Chyfrifiadureg yn y prynhawn, oherwydd iechyd gwael. Mae hi'n bodloni'r gofynion sylfaenol ar gyfer dyfarniad TGAU ym mis Mehefin 2024, ar ôl cwblhau dros 15% o'r holl asesiad yn y ddau bwnc TGAU*. Mae'r ganolfan yn gwneud cais am ystyriaeth arbennig. Gan fod y ganolfan yn gwybod bod yr ymgeisydd wedi bod yn cael trafferth gyda'i hiechyd dros yr ychydig ddyddiau cyn hynny, nid oes angen iddyn nhw ofyn i'r ymgeisydd ddangos llythyr gan ei meddyg teulu. Gall y ganolfan ysgrifennu llythyr ategol i gadarnhau ei habsenoldeb o'r ddau bapur arholiad TGAU.

Enghraifft 3

Mae ymgeisydd yn sefyll arholiad TAG Safon Uwch Llywodraeth a Gwleidyddiaeth ar fore dydd Iau. Mae'n hysbys ei fod yn cael trafferth gyda haint ar y frest ac yn y glust, ond eto i gyd, mae'n benderfynol o sefyll ei arholiad. Mae afiechyd yr ymgeisydd yn gwbl amlwg i'r tîm goruchwylio. Fodd bynnag, nid yw'r ymgeisydd yn gallu mynychu ei arholiad TAG Safon Uwch Almaeneg y bore canlynol. Mae'n bodloni'r gofynion sylfaenol ar gyfer dyfarniad TAG Safon Uwch Almaeneg gan ei fod eisoes wedi cwblhau un papur sy'n werth mwy na 15% o'r holl asesiad. Gallai'r ganolfan ysgrifennu datganiad yn cefnogi'r cais am ystyriaeth arbennig gan ei bod yn gwybod ei fod am fod yn sâl cyn iddo fod yn absennol o'r arholiad fore dydd Gwener.

Enghraifft 4

Mae ymgeisydd yn sefyll arholiad TGAU Eidaleg brynhawn dydd Iau. Nid oedd unrhyw broblemau hysbys yn ystod yr arholiad ar y dydd Iau. Fodd bynnag, nid yw hi'n mynychu ei harholiad TGAU Daearyddiaeth ar fore dydd Gwener. Mae ei mam yn cysylltu â swyddfa'r ysgol ar fore'r arholiad Daearyddiaeth i hysbysu am ei habsenoldeb oherwydd anhwylder stumog. Nid oes tystiolaeth feddygol ar gael i gefnogi'r cais. Mae'r ganolfan yn cynghori'r rhiant i gwblhau rhan berthnasol Ffurflen 14 – JCQ/ME a mynd â hi wedyn i swyddfa'r ysgol. O dderbyn Ffurflen 14, mae'r ganolfan yn teimlo y gall gefnogi'r cais ac mae'n cyflwyno cais ar-lein am ystyriaeth arbennig. Mae'r Ffurflen 14 yn cael ei chadw yn ffeiliau'r ganolfan.

Enghraifft 5

Mae ymgeisydd yn sefyll arholiad TAG Safon Uwch mewn Economeg fore dydd Llun. Mae'n cael triniaeth ar gyfer afiechyd difrifol. Yn ddiweddar, rhagnodwyd meddyginiaeth ar gyfer yr ymgeisydd sy'n achosi sgil-ffeithiau difrifol. Mae'r ymgeisydd yn sefyll ei arholiad TAG Safon Uwch Economeg yn ôl yr amserlen ond nid yw'n gallu sefyll ei arholiadau TAG Safon Uwch Astudio'r Cyfryngau a Safon Uwch Addysg Gorfforol. Mae'n gallu bodloni'r rheolau ar gyfer ystyriaeth arbennig. Mae eisoes wedi cwblhau un gydran/uned asesu di-arholiad Safon Uwch Addysg Gorfforol sy'n 15% o gyfanswm yr asesiad ac un papur Safon Uwch Astudio'r Cyfryngau sy'n werth mwy na 15% o gyfanswm yr asesiad. Mae'r ymgeisydd yn ymweld â'i feddyg teulu, ac oherwydd ei gwybodaeth am ei chlaf a'i gyflwr, mae'n fwy na pharod i lunio nodyn ar gyfer yr ysgol. Yn yr un modd, mae ei ysgol yn barod i ysgrifennu datganiad cefnogol.

*Ar gyfer manylebau CCEA TGAU, **rhaid** bod wedi cwblhau 25% o'r asesiad cyfan.

7 Addasiadau ar ôl yr asesiad – ystyriaeth arbennig (Cymwysterau galwedigaethol)

7.1 Dyfarnu ystyriaeth arbennig – cymwysterau galwedigaethol

Bydd penderfyniad y corff dyfarnu i roi ystyriaeth arbennig mewn cymwysterau galwedigaethol wedi'i seilio ar wahanol ffactorau, a allai amrywio o ddysgwr i ddysgwr a rhwng un asesiad a'r llall. Gall y ffactorau hyn gynnwys difrifoldeb yr amgylchiadau, dyddiad yr asesiad, a natur yr asesiad.

Mae'n bwysig nodi ei bod yn bosibl na ellir rhoi ystyriaeth arbennig pan fo:

- angen dangos cymhwysedd ymarferol ar gyfer asesu;
- rhaid bodloni'r meini prawf asesu yn llwyr;
- Unedau/cymwysterau yn rhoi 'Trwydded i Ymarfer'.

Pan fo asesiad wedi'i gollu neu pan fo ar ffurf prawf ar gais, megis prawf electronig wedi'i osod a'i farcio gan gyfrifiadur, dylai'r ganolfan gynnig cyfle i'r dysgwr gymryd yr asesiad yn ddiweddarach.

Ar gyfer cymwysterau galwedigaethol sy'n debyg o ran eu natur i gymwysterau cyffredinol, gall cyrff dyfarnu, mewn rhai amgylchiadau, weithredu'r gofynion sylfaenol ar gyfer graddio uwch mewn achosion o absenoldeb derbynol fel yr amlinellir yn adran 4.3.

Rhaid ceisio cyngor y corff dyfarnu perthnasol bob amser.

7.2 Gwneud cais am ystyriaeth arbennig mewn cymwysterau galwedigaethol

Rhaid gwneud cais am ystyriaeth arbennig ar sail achosion unigol. **Rhaid** gwneud ceisiadau ar wahân ar gyfer pob dysgwr. Yr unig eithriad ar gyfer hyn yw pan fo grŵp o ddysgwyr wedi'u heffeithio gan amgylchiadau tebyg yn ystod asesiad, megis larwm tân. **Rhaid** atodi rhestr o ddysgwyr sydd wedi'u heffeithio ynghlwm wrth y cais.

Rhaid cyflwyno ceisiadau am ystyriaeth arbennig i'r corff dyfarnu perthnasol yn unol â gofynion cyhoeddedig y corff dyfarnu. Mae pob corff dyfarnu JCQ yn derbyn Ffurflen 10 – JCQ/SC neu Ffurflen VQ/SC.

Mae Ffurflen 10 – JCQ/SC neu Ffurflen VQ/SC ar gael yn electronig drwy:

<http://www.jcq.org.uk/exams-office/access-arrangements-and-special-consideration/forms>

I sicrhau y gellir prosesu ceisiadau yn effeithiol, **rhaid** i ganolfannau hefyd gyflwyno tystiolaeth i gefnogi'r cais. Er enghraifft, datganiad gan aelod o staff y ganolfan neu unrhyw wybodaeth briodol arall.

Rhaid i Bennaeth y Ganolfan/Uwch Arholwr/Prif Weithredwr awdurdodi pob cais am ystyriaeth arbennig.

Bydd corff dyfarnu ond yn cysylltu â'r ganolfan, nid gyda'r dysgwr.

Ni ystyrir rhoi ystyriaeth arbennig unwaith y bydd cyflawniad dysgwr wedi'i hawlio a'i ardstio.

7.3 Gwaith sy'n cael ei golli neu ei ddifrodi (gwaith wedi'i asesu'n fewnol)

Pan fydd gwaith wedi ei golli neu ei ddifrodi oherwydd digwyddiadau y tu allan i reolaeth y dysgwr, gall corff dyfarnu ystyried cais am ystyriaeth arbennig. Ym mhob achos, **rhaid** i'r ganolfan allu dilysu bod y gwaith wedi'i gwblhau a'i fod wedi cael ei fonitro wrth i'r ymgeisydd weithio arno.

Ar gyfer cymwysterau sy'n seiliedig ar gymhwysedd, rhaid i'r ganolfan gadw cofnodion asesu ar wahân i bortffolio'r dysgwr. Mewn achos o golli portffolio, gellir defnyddio'r cofnodion hyn, ynghyd â sesiynau holi ac ateb wedi'u dogfennu'n llawn neu ddatganiadau ysgrifenedig, fel y bo'n briodol, i gadarnhau cymhwysedd y dysgwr. Dylid dilysu portffolio wedi'i ail-greu, oherwydd bod tystiolaeth wedi'i cholli, yn fewnol.

Rhaid i'r ganolfan ddilyn gweithdrefnau cyhoeddedig y corff dyfarnu ar gyfer gwaith sy'n cael ei golli neu ei ddifrodi.

7.4 Tystysgrifau eraill

Lle mae ymgeisydd wedi'i baratoi'n llawn a'i gofrestru ar gyfer cymhwyster ond mae wedi dod ar draws amgylchiadau lliniarol eithriadol sydd y tu hwnt i'w reolaeth ac nid yw'n gallu sefyll unrhyw arholiadau/asesiadau a osodir gan unrhyw gorff dyfarnu, dylai'r ganolfan gysylltu â'r corff dyfarnu perthnasol. Bydd y corff dyfarnu'n cynghori'r ganolfan ynglŷn â'r broses a'r wybodaeth sy'n ofynnol. Gall corff dyfarnu ddarparu datganiad o gydnabyddiaeth¹.

Pan fo ymgeisydd wedi marw neu'n angheuol wael, dylai'r ganolfan gysylltu â'r corff dyfarnu perthnasol a allai gyhoeddi tystysgrif anrhydeddus neu ddyfarniad ar ôl marwolaeth.

---

¹ Am wybodaeth bellach am ddatganiad cydnabyddiaeth, gweler adran 5.1.